การใช้บริบททางสังคมวัฒนธรรมเพื่อจัดการเรียนการสอนภาษาตามกรอบสภายุโรป ในทวีปเอเชีย กรณีศึกษาการสอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยไทย

La contextualisation du CECRL en Asie le cas du français dans les universités en Thaïlande

ศิรพัชร์ ฌานเชาว์วรรธน์*

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามแนวทางของกรอบสภายุโรปประสบผลสำเร็จอย่างมากเมื่อนำไปใช้กับสถาบันการศึกษาในกลุ่มสหภาพยุโรป ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากแนวทางปรัชญาของกรอบมาตรฐานนี้ มีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งมีจุดหมายสำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับการเดินทางและติดต่อสื่อสารด้วยภาษาเพื่อนบ้านในทวีปยุโรป กล่าวคือ ในระดับภาคพื้นยุโรป กรอบมาตรฐานดังกล่าวได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี แต่เมื่อคำนึงถึงสภาพที่แตกต่างของทวีปเอเชีย การนำกรอบของสภายุโรปมาใช้กับทวีปอื่น ๆ น่าจะมีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาอยู่หลายประการ ในแง่ของความเป็นสากล อาจจะมีคำถามว่า กรอบสภายุโรปมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงไร เมื่อนำแนวทางนี้มาใช้กับประเทศในทวีปอื่น ๆ ซึ่งมีบริบททางสังคมวัฒนธรรม รวมทั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ที่หลากหลายและแตกต่างจากประเทศในทวีปยุโรป

บทความนี้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสให้มีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม สืบเนื่องจากการเก็บข้อมูลในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๕ เรื่อง ทัศนคติและการใช้บริบททางสังคมวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสตามแนวทางของกรอบสภายุโรป กรณีศึกษาการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้แบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งเน้นการวิจัยเชิงปริมาณมาจากการตอบแบบสอบถามของอาจารย์ชาวไทยหัวหน้าสาขา ภาควิชา และ/หรือผู้แทนในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรภาษาฝรั่งเศส และส่วนที่สองเน้นที่การวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รวมทั้งการสนทนากับกลุ่มประชากร ในภาพรวมงานวิจัยพบว่า ผู้สอนในประเทศไทยส่วนใหญ่ทราบแนวคิดสำคัญที่ปรากฏในการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสตามมาตรฐานกรอบสภายุโรป แต่ยังมิได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจังด้วยเหตุผลและข้อจำกัดหลายประการ อนึ่ง กลวิธีการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังคงมีลักษณะการถ่ายทอดความรู้เชิงขนบนิยมมากกว่าการบูรณาการโครงงานหรือกิจกรรมในชั้นเรียน แม้ว่าสถาบันบางแห่งได้เริ่มใช้แนวทางของกรอบสภายุโรปอย่างจริงจังแล้ว แต่ยังคงใช้

* อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก มหาวิทยาลัยนเรศวร

แบบเรียนจากประเทศฝรั่งเศส ซึ่งบ่อยครั้งยังไม่มีการปรับเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่น หรือลักษณะเฉพาะในแต่ละภูมิภาค อันเป็นปรัชญาสำคัญของกรอบมาตรฐานนี้ ในช่วงท้ายบทความนี้ มุ่งเสนอข้อสังเกตและความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้และการแสวงหาแนวทางของกรอบสภายุโรปให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของประเทศนอกเขตทวีปยุโรป

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอนภาษาตามกรอบสภายุโรป, การประยุกต์ใช้ตามบริบทสังคมวัฒนธรรม, การจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสระดับมหาวิทยาลัย, การจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย

Résumé

Alors que le Cadre Européen Commun de Référence pour les Langues (CECRL) récolte ses fruits dans les pays européens, qu'en est-il de la situation en Asie? En dépit de son succès incontestable, le Cadre semble susciter des interrogations de la part des enseignants asiatiques. Quelles sont donc la place et la pratique du Cadre dans un contexte extra-européen? Est-ce qu'il faut penser et repenser à la relativisation culturelle? Cet article fait partie de notre recherche menée depuis la fin de l'an 2011 et de l'an 2012 sur la réception et la contextualisation du CECRL par les professeurs de FLE aux niveaux universitaire en Thaïlande. Notre enquête se base sur un questionnaire remis aux professeurs de FLE ainsi que sur des entretiens individuels menés auprès des responsables des sections ou des départements de français de plusieurs universités. Il s'agit de comprendre la politique linguistique et la place du CECRL dans le système éducatif thaïlandais. Il s'avère que, dans les établissements thaïlandais, le Cadre se développe lentement pour des raisons culturelles – notamment du fait d'un environnement traditionnel favorisant la pédagogie « classique ». Nous proposerons en conclusion quelques pistes à réfléchir pour améliorer l'application du CECRL à l'enseignement du FLE de manière à répondre aux besoins réels dans le contexte spécifique du pays.

Mots clés : CECR, contextualisation, enseignement-apprentissage du français au niveau universitaire, FLE en Thaïlande

๑. บทนำ

การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามกรอบสภายุโรป (CECRL) ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และกำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเริ่มปฏิบัติอย่างจริงจังในกลุ่มประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ กรอบสภายุโรปยังมีอิทธิพลต่อการวางแผนในการจัดการอบรม การจัดทำโครงงานด้านการศึกษา การแต่งคู่มือและตำราสอนภาษา ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ สภายุโรปได้ปรับปรุงแนวคิดและแนวทางปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จนเป็นที่รู้จักและนำไปใช้เป็นแนวทางในวงวิชาการกันอย่างแพร่หลาย

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรอบสภายุโรปในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ พบว่าในกลุ่มประเทศตะวันตกมีความตื่นตัวในการทำงานวิจัยกันมาก เช่น แผนกนโยบายด้านภาษาของสภายุโรปได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่องการใช้มาตรฐานกรอบสภายุโรปในการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับภาษาตามมาตรฐานกรอบสภายุโรปกับการพัฒนาความสามารถทางด้านไวยากรณ์[1] เป็นต้น ในประเทศไทยยังไม่ปรากฏว่ามีการวิจัยในเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแง่ของการศึกษาแนวทางในการใช้บริบททางสังคมวัฒนธรรมในทวีปเอเชียเพื่อจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสตามกรอบสภายุโรป ทำให้ขาดข้อมูลที่ชัดเจนด้านนโยบายและแนวคิดเพื่อประยุกต์ใช้กรอบมาตรฐานนี้ เพื่อการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับชาติและระดับภูมิภาคให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม เนื้อหาสาระที่นำเสนอในบทความนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของการสัมภาษณ์และการสนทนา ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สอน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย และเพื่อศึกษากลวิธีการประยุกต์ใช้กรอบสภายุโรปในบริบททางสังคมวัฒนธรรมแบบไทยในการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสระดับอุดมศึกษา

๒. บทบาทและแนวทางของมาตรฐานกรอบสภายุโรป

มาตรฐานกรอบสภายุโรปด้านภาษาต่างประเทศดังกล่าว ได้รับการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ แล้วหลายภาษา แม้แต่ในทวีปเอเชีย เช่น ประเทศญี่ปุ่นและประเทศจีน เป็นต้น ปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานกรอบสภายุโรปเป็นที่นิยมใช้กันทั่วไปในทุกทวีป ส่วนประเด็นปัญหาด้านความเป็นสากลของกรอบมาตรฐานนี้ สมาพันธ์นานาชาติครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศส ได้จัดประชุมวิชาการเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ ในหัวข้อ "กรอบสภายุโรป ถือเป็นการอ้างอิงมาตรฐานระดับโลกได้หรือไม่"[2] ซึ่งมีการนำเสนอข้อดี ข้อด้อย ปัญหา และแนวคิดต่าง ๆ ในการนำมาตรฐานกรอบสภายุโรปไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ในกรณีของกลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกา[3] ในประเทศแคนาดา[4] เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อนำการจัดการเรียนการสอนและการทดสอบวัดระดับภาษาฝรั่งเศสตามมาตรฐานกรอบสภายุโรปไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในประเทศต่าง ๆ

---

[1] งานวิจัยที่น่าสนใจ เช่น Existe-t-il un lien entre les niveaux proposés par le Cadre Européen Commun de Référence et les stades de développement morphosyntaxique? Première analyse d'un corpus de productions écrites en français langue étrangère de niveau B2 par LOPEZ-IRANKHAH Sabine Université Paris VI - Pierre et Marie Curie.

[2] « Le CECR : une référence mondiale? » - La Fédération Internationale des Professeurs de Français (FIPF), Congrès Mondial 2007.

[3] อ้างอิงจากบทความ « Émergences et prise en compte de pratiques linguistiques et culturelles innovantes en situations francophones plurilingues » PRÉ-ACTES DES JOURNÉES SCIENTIFIQUES INTER-RÉSEAUX DAMAS (SYRIE) DU 26 AU 28 MAI 2009 : http://www.dlf.auf.org/IMG/pdf/Preactes_Damas-2.pdf

[4] กรณีศึกษาของประเทศแคนาดา อ้างอิงจากหนังสือ Le CECR dans le contexte Canadien, Vandergrift (2006, หน้า 31–32)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศนอกทวีปยุโรป ทำให้เกิดคำถามในเชิงอุดมคติว่า กรอบสภายุโรปมีความเหมาะสมหรือไม่กับบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลายและแตกต่างกัน

ในการประชุมคองเกรสระดับโลก ครั้งที่ ๑๒ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๑ ของสมาพันธ์นานาชาติครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศส ที่เมืองควิเบก ประเทศแคนาดา (XIIe Congrès Mondial de la FIPF 2008) ศิรพัชร์ ฌานเชาว์วรรธน์ ได้เชิญชวนให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาจากกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในเอเชียใส่ใจและคำนึงถึงบริบททางด้านภาษาและสังคมวัฒนธรรมในเขตภูมิภาค เพื่อประยุกต์แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทด้านสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมากขึ้น กล่าวคือ นำแนวคิดและนโยบายทางด้านภาษาตามมาตรฐานกรอบสภายุโรปมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เนื้อหาและแนวทางตามแบบเอเชียในการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศภายใต้แนวคิดกรอบสภาเอเชีย “CACRL” (Cadre Asiatique Commun de Référence pour les Langues) โดยได้เสนอให้มีการศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ในการกำหนดนโยบายร่วมกันทางด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับภูมิภาคเอเชีย ในปีถัดมา ระหว่างการประชุมสัมมนางานวิจัยเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 10 ณ เมืองดาลัต ประเทศเวียดนาม วิไล ศิลปอาชา และศิรพัชร์ ฌานเชาว์-วรรธน์[1] ได้นำเสนองานวิจัยแบบโปสเตอร์ โดยสังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ จากผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรอบสภายุโรปเป็นมาตรฐานสากลในการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศต่าง ๆ นอกทวีปยุโรป ปัจจุบัน ผู้จัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสบางส่วนในทวีปอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในทวีปยุโรป มีแนวคิดที่จะประยุกต์ใช้แนวทางของมาตรฐานกรอบสภายุโรป โดยให้ความสำคัญต่อบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น แนวคิดของเอ็ม ไมเล็ด[2] เป็นต้น ในกรณีของประเทศแคนาดามีการศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการสอนภาษาในประเทศหลากหลายมิติ โดยระบุว่า แม้กรอบมาตรฐานสภายุโรปจะมีจุดแข็งหลายประการ แต่มีจุดอ่อนที่ต้องนำมาพิจารณาให้ดีก่อนที่จะนำมาตรฐานนี้ไปใช้ในประเทศแคนาดา[3]

สำหรับประเทศไทย ในส่วนของปรัชญาและหลักการสำคัญของกรอบสภายุโรปในฐานะที่เป็นมาตรฐานระดับสากลยังไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาวิเคราะห์กันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สถาบันทางการศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย มักมุ่งเน้นไปที่การทดสอบวัดระดับภาษา (DELF-DALF) และสถาบันบางแห่งมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้มีการสอบเทียบระดับการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสที่มีมาตรฐานสากลตามกรอบสภายุโรป กล่าวคือ เมื่อจบการเรียน

---

[1] Selon la présentation par affichage, Premières réflexions pour élaborer un Cadre Asiatique Commun de Référence pour les Langues (CACRL) de Wilai SILAPA-ACHA et de Sirapach CHANCHAOWAT. Séminaire régional de recherche-action pour l’enseignement du français, organisé par CREFAP/OIF. 10e édition du 1 au 4 décembre 2009, DaLat – Vietnam.

[2] M. Miled : « Il est également nécessaire d’éviter la standardisation d’un modèle destiné à l’origine à un public européen en situation d’apprentissage d’une langue étrangère : les échelles de niveaux, par exemple, sont à nuancer en fonction des profils visés.» (http://www.francparler.org/dossiers/cecr.htm)

[3] Le CECR dans le contexte Canadien, par exemple, d’après Vandergrift (2006, pp. 31–32), bien que le Cadre soit souple, ouvert, convivial, englobant et transparent, il y a aussi quelques points faibles à réfléchir.

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนควรมีระดับการใช้ภาษาในระดับ A2 และเมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีควรอยู่ในระดับที่ไม่ต่ำกว่า B1 เช่นในกรณีโครงการภาษาฝรั่งเศสระดับมหาวิทยาลัย (FUTF) ของมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นต้น โดยระบุไว้ว่า เมื่อจบการศึกษาในโครงการพิเศษนี้ นิสิตมีความรู้ในระดับ B1 ทั้งนี้ นิสิตที่ประสงค์จะสมัครขอรับทุนการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ต้องสามารถสอบวัดระดับความรู้ภาษาฝรั่งเศสในระดับ B2 ตามมาตรฐานกรอบสภายุโรป ในการร่างหลักสูตรใหม่สำหรับนิสิตปีการศึกษา ๒๕๕๖ มหาวิทยาลัยบางแห่งมีการอ้างอิงมาตรฐานตามกรอบสภายุโรป โดยกำหนดว่า ผู้จบการศึกษาต้องมีความสามารถผ่านการสอบวัดความรู้ภาษาฝรั่งเศสไม่น้อยกว่าระดับ B1 หรือมาตรฐานที่เทียบเท่า เช่น หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๖ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นต้น โดยระบุไว้ในกระบวนการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิตเกี่ยวกับเกณฑ์การทวนสอบความรู้ทางด้านภาษาฝรั่งเศสว่า สำหรับนิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ที่ศึกษาเป็นวิชาเอก นิสิตต้องสอบผ่านระดับ B1 ตามเกณฑ์ CECRL (กรอบมาตรฐานยุโรปทางด้านภาษา) ที่จัดสอบโดยสมาคมฝรั่งเศสหรือสถาบันเทียบเท่าที่มหาวิทยาลัยนเรศวรรับรอง

๓. ข้อสังเกตและความคิดเห็นบางประการจากข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในภาพรวม คณาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสส่วนใหญ่ในระดับมหาวิทยาลัย มีความสนใจมาตรฐานกรอบสภายุโรป รวมทั้งมีความประสงค์จะเข้าร่วมอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสาระที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ผู้เข้ารับการอบรมส่วนหนึ่งเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าเสียดายที่เนื้อหาการอบรมส่วนมากเน้นไปที่การทดสอบวัดระดับภาษาตามมาตรฐานกรอบสภายุโรป มากกว่าความรู้ ความเข้าใจในหลักการสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามกรอบมาตรฐานของสภายุโรป ซึ่งมีสาระหลักเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กรอบให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

อาจารย์บางส่วนกล่าวว่า ได้เริ่มจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของกรอบสภายุโรป โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และการบูรณาการกิจกรรมและโครงงานในรายวิชาที่สอนอย่างจริงจังมากขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นว่าหากจัดกิจกรรมและบูรณาการโครงงานมากเกินไปจะทำให้สอนเนื้อหาไม่ครบถ้วนตามหลักสูตร และนิสิตนักศึกษาจะมีภาระด้านกิจกรรมและโครงงานมากเกินไปจนทำให้ขาดคุณภาพทางวิชาการ อาจารย์หลายท่านเสนอว่า สิ่งหนึ่งที่กรอบสภายุโรปควรแนะนำไว้ในกรณีของการบูรณาการโครงงานหรือกิจกรรม คือ ไม่มีความจำเป็นต้องบูรณาการเช่นนี้ในทุกรายวิชาแต่นำทักษะด้านต่าง ๆ จากหลาย ๆ วิชามาทำโครงงานเพียงชิ้นเดียวได้ และอาจจะเกิดประโยชน์มากกว่า นอกจากนี้ การที่กรอบสภายุโรปเสนอให้คำนึงถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรม และรู้จักประยุกต์บทเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นนับเป็นแนวทางที่น่าสนใจ แต่ในทางปฏิบัติถือเป็นภาระงานหนัก ซึ่งต้องใช้เวลาอย่างมากในการจัดการเรียนการสอน และข้อเสนอมีลักษณะเป็นนามธรรมมากเกินไป นอกจากนี้ยังไม่เคยมีการอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านนี้ ทำให้ผู้สอนขาดทักษะและแนวทางในการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม โดย

หลักการการคำนึงถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรม เพื่อจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้อง นับเป็นสาระสำคัญที่ผู้สอนภาษาต่างประเทศควรทำความเข้าใจให้ดีก่อนที่จะประยุกต์ใช้กรอบมาตรฐานนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่อยู่นอกทวีปยุโรป

สำหรับประเด็นเรื่องการเลือกใช้แบบเรียน คณาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสส่วนใหญ่ มักใช้คู่มือสำเร็จรูปจากประเทศฝรั่งเศส โดยมีการระบุระดับภาษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน คณาจารย์บางส่วนเห็นควรปรับเนื้อของบทเรียนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมไทย และให้มีมิติเชิงสหวัฒนธรรม (perspective interculturel) มากขึ้น เนื่องจากแบบเรียนเหล่านี้ น่าจะเหมาะสำหรับการเรียนการสอนของกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป หรือกลุ่มผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศสในทวีปแอฟริกาซึ่งเคยเป็นอาณานิคม

ในส่วนของความเห็นเกี่ยวกับการทดสอบวัดระดับภาษาตามมาตรฐานกรอบสภายุโรปนั้น จากการสนทนากับคณาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสที่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสอบวัดระดับภาษาตามมาตรฐานกรอบสภายุโรป ผู้สอนระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความจำเป็นที่จะกำหนดให้นิสิตนักศึกษาต้องเข้าสอบวัดระดับเพื่อสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี อย่างไรก็ตาม คณาจารย์ส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่า ผู้จบการศึกษาระดับนี้จะสามารถผ่านการสอบวัดระดับได้ไม่ต่ำกว่าระดับ B1 การสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าทดสอบมาตรฐานสากลนี้ก่อนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นเพียงวิธีการหนึ่งที่จะวัดระดับภาษาของผู้เรียน และนำประกาศนียบัตรที่ได้รับเป็นใบเบิกทางในการสอบชิงทุนหรือการศึกษาต่อในกลุ่มประเทศผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส แต่ไม่เห็นด้วยกับการบังคับให้ทุกคนต้องผ่านการทดสอบ เนื่องจากการเข้าสอบมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในกรณีของนิสิตนักศึกษาที่อยู่ต่างจังหวัดซึ่งไม่มีศูนย์หรือสถาบันทดสอบต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพิ่มจากค่าสมัครสอบด้วย นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องเสรีภาพและศักดิ์ศรีทางวิชาการด้วย หากใช้มาตรฐานต่างชาติเพื่อสำเร็จการศึกษาในประเทศ อาจารย์บางส่วนจึงเสนอให้สร้างมาตรฐานเฉพาะกลุ่มระดับภูมิภาคหรือในระดับชาติ ซึ่งนอกจากจะสามารถลดค่าใช้จ่ายให้กับผู้เข้าสอบได้แล้ว ยังมีส่วนให้เกิดเอกราชทางวิชาการด้วย สำหรับการกวดวิชาหรือติวเข้มเพื่อให้สอบผ่าน DELF-DALF นั้น อาจารย์ส่วนหนึ่งเห็นว่ามีความจำเป็น เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน แต่หลายท่านมีทัศนะคัดค้าน เพราะการกวดวิชาก่อนเข้าสอบวัดระดับอาจจะสะท้อนให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบว่าหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในภาคปกตินั้นไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่สอดคล้องกับมาตรฐานของกรอบสภายุโรปจึงต้องสอนเสริมหรือมีโครงการพิเศษเพื่อให้สอบผ่าน

๔. บทสรุป

ในปัจจุบัน ประเทศนอกเขตภาคพื้นยุโรปมีความตื่นตัวและสนใจที่จะจัดการเรียนการสอนและปรับเนื้อหาสาระของบทเรียนให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค และริเริ่มรวมกลุ่มกันสร้างแนวทางการจัดการเรียนการสอนและสร้างแบบเรียนให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของท้องถิ่น เพื่อประสิทธิผลในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการทดสอบด้วยข้อสอบกลางระดับภูมิภาค เพื่อหลีกเลี่ยงความเป็นอาณานิคมทางวิชาการ ในกรณีของประเทศไทย แม้ว่า

ประชาคมอาเซียนได้เลือกภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร แต่ในการจัดประชุมด้านภาษาฝรั่งเศสระดับภูมิภาคของประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย คณาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสยังมีความเข้มแข็งและพร้อมที่จะพัฒนาบทบาทของภาษาฝรั่งเศส ผู้วิจัยคาดหวังว่าสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสของประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประชาคมอาเซียนจะร่วมกันจัดสัมมนาเพื่อกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับภูมิภาค และควรจะแสวงหาและกำหนดมาตรฐานด้านการทดสอบวัดระดับภาษาต่างประเทศร่วมกัน ส่วนการอบรมผู้สอนนั้น ควรเน้นสาระสำคัญจากมาตรฐานที่เป็นสากลและเน้นภาคปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อให้เข้าใจแนวคิดและแนวทางดังกล่าวและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างแท้จริงตามบริบททางสังคมวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับทุนสนับสนุนการนำเสนอผลงานจากสำนักวัฒนธรรม สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย และจากกองทุนการเดินทางไปเสนอผลงานวิจัยในต่างประเทศของมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อนำเสนอบทความในการประชุมคองเกรสระดับโลก ครั้งที่ ๑๓ ระหว่างวันที่ ๒๓–๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จัดโดยสมาพันธ์นานาชาติครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศส (XIIIe Congrès Mondial de la FIPF 2012) ที่เมืองเดอร์บัน (Durban) ประเทศแอฟริกาใต้

บรรณานุกรม

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา ๒๕๕๖ มหาวิทยาลัยนเรศวร

CONSEIL DE L'EUROPE. 2001. Cadre européen commun de référence pour les langues. Strasbourg : Didier.

Delouis, A. F. 2008. Le CECRL : compte-rendu du débat critique dans l'espace germanophone in Les Langues Modernes : « Le Cadre européen : où en sommes-nous? »

Khruathong, S. 2009. « Est-il possible de mettre la francophilie au service de la création d'une communauté scientifique francophone dans une université thaïlandaise? » pp. 205–217, in Le français, la francophonie et la francophilie en Asie-Pacifique, Paris : l'Harmattan.

Lebrun, M. 2002. Théories et méthodes pédagogiques pour enseigner et apprendre : Quelle place pour les TIC dans l'éducation? De Boeck.

Riba, P. et al. La réforme du DELF et du DALF in le français dans le monde No. 336. p. 26–31.

Rosen, E. 2007. Le point sur le Cadre européen commun de référence pour les langues, CLE international, collection "Didactique des langues étrangères".

Vandergrift, L. 2006. Nouvelles Perspectives Canadiennes : proposition d'un cadre commun de référence pour les langues pour le Canada. No de catalogue CH4-114/2006F-PDF -ISBN 0-662-72037-7 et la version en ligne : https://www.caslt.org/pdf/Proposition_cadre%20commun_reference_langues_pour_le_Canada_PDF_Internet_f.pdf

Sitographie

http://www.francparler.org/dossiers/cecr.htm

http://cle.ens-lsh.fr/1202224078084/0/fiche___article/

http://www.ciep.fr/publi_evalcert/dvd-productions-orales-cecrl/
http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=12423&Key=hotnews
http://revues.univ-nancy2.fr/melangesCrapel/IMG/pdf/12_Caws.pdf
http://lve.scola.ac-paris.fr/anglais/cecr.php
http://www.unesco.org/delors/edobserv@unesco.org
www.coe.int/lang/fr/portfolio/fr
www.anglaislp.ac-aix-marseille.fr
www.ac-rennes.fr/pedagogie/portail_lv/cecr/1gfcecr.htm

